

הוציאו לו פרק חמישי יומא

נה.

עין משפט
נר מצוה

בד א ב ג מ"פ פ"ג מהלכות
עבודת יו"ט הלכה ה:

רבינו הגנאל

כמעליף כמגדנא. פירוש
כגון המכה שמרים ידו ואינו
מכה עד (ב) שורירי. ירושלמי
כמטבר. פי' יש מי שאומרים
שטטה ידו עד טברו. ת"ר
כשהוא אינו מזה על גגה
של כפרת אלא כנגד טיחה
של כפרת. הוא עוביה והוא
(ג) מצוה הכל אחד הוא. שיש
נוסחאות מתחלפות לפיכך
הוצרכו להודיע שהכל טעם
אחד הם. כשהוא מזה למעלה
מצדיד ידו למטה וכשהוא
למטה מצדיד ידו למעלה.
מזה לך שמה למעלה ומזה
למטה. ופרשיון מדיכתיב
והוא (ע"ל) באצבעו על פני
הכפרת קדמה ולפני הכפרת
ידו שבע פעמים. כל מקום
שנאמר על הוא למעלה
וכל מקום שנאמר לפני הוא
למטה. והכל במקום אחד הן
אלא הצדד (היה) הדין היא
כיצד כשהוא למעלה מצדיד
ידו למטה. פי' נותן כף
היד למטה ואצבעותיו כפי
למעלה ומה. והואה שהוא
מזה עולה למעלה מן כפרת
כנגד הכפרת מחוץ (הכפרת)
(לכפרת) וחזור ונופל למטה
בקרען. וכשהוא מזה למטה
בקרען מצדיד ידו למעלה
כלומר כף היד למעלה
ואצבעותיו למטה. ומזה כנגד
עוביה של כפרת שהיא מצוה
והיא טיחה כדגרסינן ארין
ט' וכפרת נסח הרי עשרה,
והואה שמה יורדת ונופלת
בקרען מחוץ של ארין כנגדו.
וארבינן לא יאמר למטה
בשעיר כו'. כלומר לא היה
צריך לכתוב בשעיר לפני
הכפרת, דשמע כי מזה
מדת השעיר למטה, דגמרי
מטה דשעיר ממה דפר
שכבר כתביה ועשה את דמו
כאשר עשה לדם הפר. למה
נאמר לפני הכפרת בשעיר,
להקיש על הכפרת שכתוב
בשעיר לפני הכפרת שכתוב
בו, מה לפני שכתוב בו,
למה הוא ולא למעלה, אף
על נמי שכתוב בו למטה
הוא ולא למעלה. פי' זה
שכתבתי לך בשעיר והוא
אותו על הכפרת, אינו על
הכפרות ממש אלא כמו לפני
הכפרות, כשם לפני למטה,
כך על הכפרת שכתב למטה
הוא, כמו שכבר פירשנו
למה הוא ולא למעלה והוא
(למעלה) [מטה] בהצדד
הכי ידו ובהצדד אצבעות
והורדת אצבעותיו לכבד,
[ו]לאו דם נוגע בכפרת
כלל ולא למעלה ממש
הוא. וארבינן אדרבה לא
יאמר ולקח מום הפר והוא
באצבעו על פני הכפרות
קדמה שהוא למעלה בפר,
שאנו צריך אתו, דגמרי
ממעלה דשעיר שהיה הכתוב
הקיים שנאמר ועשה את
דמו כאשר עשה לדם הפר.
נאמר למטה למעלה דפר
ממעלה בפר לאקושי (על
לפני) [לפני לעיל], מה על
על ממש אף פני פני ממש.

אמרת אי אמרת למה דפר לאקושי בו'. ואם תאמר ומנן
לחמת למעלה דפר לא נגע אילמח מהיקש דשעיר כלקמן
והא שעיר גופיה גמר דהיקשא דאיחקש על לפניו ודבר הלמד
דהיקש אינו חוזר ומלמד דהיקש ו"ל גילוי מילתא הוא דעל דהכח
כדתסם אי נמי כיון דלשכתן דעל

דשעיר לאו דווקא מקשינן נמי גבי
פר על לפני:

מפני תערובת חובה בנדבה.
אכל תערובת חובה בנדבה.
ליכא למיחש שיקח מקצת מנמעות רחל
ומקצת מנמעות לאה ויקריב צביל
לאה דלפטר דכל אחת לזורת
מעוטיה לעלמה ונומתה צשופר וכך
עושין לרצון דרבי יהודה דסגינר
לחו שופרות היו לקיני חובה ושכהסך
לוקח מכל כרור קן אחד מקריב כל
קן וקן לגס מי שחא:

מפני תערובת חובה בנדבה.
אין להקשות לומר איפסא לא
היו שופרות לנדבה מפני התערובות
אכל לחובה תקנו שופרות ד"ל
לנדבה נפשי ועוד דזימנין שלא היו
מקריבין נדבה ימיני רביס כשלא היה
המזבח צטל וצתוך כך היו שומרים
מעוה הנדבה להכי לריכי שופר אכל
חובה ויולין להקריב לאלתר:

קייני

אחת למטה בשעיר איני יודע כמה הריני דן
ונאמרו דמים למטה בשעיר מה למטה בפר שבע אף למטה בשעיר
שבע או כלך לדרך זו נאמרו דמים למעלה בשעיר ונאמרו דמים למטה
בשעיר מה למעלה בשעיר אחת אף למטה בשעיר אחת נראה למי דומה
דנין מטה ממטה ואין דנין מטה מלמעלה אדרבה דנין גופו מגופו ואין
דנין גופו מעלמא תלמוד לומר ועשה את דמו כאשר עשה לדם הפר
שאין תלמוד לומר כאשר עשה ומה תלמוד לומר כאשר עשה שיהיו כל
עשיותיו שוות כשם שלמטה בפר שבע כך למטה בשעיר שבע למדנו
כמה למטה בפר ובשעיר שבע למעלה בפר איני יודע כמה והריני דן
נאמרו דמים למעלה בשעיר ונאמרו דמים למעלה בפר מה למעלה בשעיר
אחת אף למעלה בפר אחת או כלך לדרך זו נאמרו דמים למטה בפר
ונאמרו דמים למעלה בפר מה למטה בפר שבע אף למעלה בפר שבע
נראה למי דומה דנין מעלה ממעלה ואין דנין מעלה ממטה אדרבה דנין
גופו מגופו ואין דנין גופו מעלמא תלמוד לומר ועשה את דמו כאשר עשה
שאין תלמוד לומר כאשר עשה ומה ת"ל כאשר עשה שיהיו כל עשיותיו
שוות כשם שלמטה בפר שבע כך למטה בשעיר שבע וכשם שלמעלה
בשעיר אחת כך למעלה בפר אחת: אחת אחת ואחת אחת ושתיים:
ב"ר ג' אחת אחת ואחת אחת ושתיים אחת וארבע אחת וחמש
אחת ושש אחת ושבע דברי רבי ג' מאור ר' יהודה אומר אחת אחת ושתיים
שתיים ואחת שלש ואחת ארבע ואחת חמש ואחת שש ואחת שבע ואחת
ולא פליגי ג' מר כי אתריה ומר כי אתריה דכולי עלמא מיהת הואה ראשונה
צריכה מנין עם כל אחת ואחת מאי טעמא רבי אלעזר אומר ג' שלא יטעה
בהזאות רבי יוחנן אומר אומר קרא ² ולפני הכפרות יזה שאין תלמוד לומר
יזה ומה ת"ל יזה לימד על הואה ראשונה שצריכה מנין עם כל אחת ואחת
מאי בינייהו איכא בינייהו דלא מנה ולא טעה: יצא והניחו על כן הוזהב
שבהיכל: ⁶ תנן התם רבי יהודה אומר ¹ לא היו שופרות לקיני חובה מפני
התערובות מאי מפני התערובות אומר רב יוסף מפני תערובת חובה בנדבה
אמר ליה אב"י ונעביד תרי ונכתוב עלייהו הי דחובה והי דנדבה רבי יהודה

לית
לית

ובעיני דנגע בכפרת. נוסח אחי מה פני ממש אף על על ממש. ופירושה כדרך האשונה. ודיחין היא ימא אי אמרת
למטה דשעיר לאקושי. ולמדנו שאין זה למעלה ממש, לא בזה ולא בזה שהקישן הכתוב זה [וזה], ולמה בא למעלה דפר,
ללמד שכל מקום שנאמר פני קדמה הוא, ואינו אלא פני המזרח ממש. אלא אי אמרת למעלה דפר להקשה ולמד כי כל
מקום שכתוב בו על, למעלה ממש הוא, וכל מקום שכתוב בו לפני, למטה ממש הוא, ותרווייהו על גופא של כפרות, כבר
למד זה מזה כמו שאמרנו למטה דשעיר למה לי, אלא דאי למטה להיקשא. ועמדה ההלכה כי כל ההזאות במקום אחד הן
והכל בקרען. ת"ר והוא אותו על הכפרת וגו'. דייקין דוקא דקרא מדיכתיב אותו, דלא היה צריך ליה אותו ש"מ כי הוא
אחת בלבד מן המנו למעלה. הנה מצאנו מפורש בשעיר למעלה הואה אחת, ומצאנו למטה בפר שבע הואה, שנאמר ולפני
הכפרות יזה שבע פעמים, וגמרי מהרדי דהא הקישן הכתוב כי עד ועשה את דמו כאשר עשה לדם הפר שיהיו כל עשיותיו

כמגדנא. כמכה ברצועה שמתחיל מן הכתמים ומכה והולך למטה:
אינו מזה על הכפרות. על גגה אלא כנגד עוביה ולא היו דמים
נוגעין בה: **כ**שהוא מזה. אחת למעלה מולדד גב ידו למטה ומזה
כלפי למעלה וכשהוא מזה השבע למטה מולדד ידו למעלה ומזה למול

פניו אחת גבוהה ואחת צנמוך
הימנה וכולן נופלות לארץ: **מ**נה בני
שמים אחת של מעלה זפר ואחת
של מעלה בשעיר על גג הכפרות
ממש: **ל**א יאמר למטה בשעיר. לא
יאמר ולפני הכפרות דהיינו למטה
דשעיר דכתיב זיה והוא אותו על
הכפרות ולפני הכפרות דלא כרין
דסוף סוף גמר ממה דפר שהיה
לא פירש בו כמה הואות וילפינן ליה
לקמן ממה דפר דכתיב זיה ולפני
הכפרות זיה שבע פעמים וכיון דסוף
סוף גמר מינה לישמוק קרא מיניה
וליגמרה לכולה מילתא דמטה דשעיר
ממה דפר דאיחקש להדי דכתיב
ועשה את דמו כאשר עשה לדם הפר
דשלא למעלה ידיה אליעזרין
דמפורש בו אחת דכתיב והוא אותו
על הכפרות ואותו חלל משמע ובמעלה
דפר לא פירש אחת: **ל**מה נאמר.
למטה דשעיר לאקושי ליה מעלה
דשעיר ולומר על הכפרות כלפני
הכפרות מה לפני דלאו ממש נוגע
צכפרות דהא לפני על הארץ משמע
אף על גב דלא ממש נוגע צכפרות אלא
לעיני שיהא מולדד ידו למטה:
אדרבה לא יאמר למעלה זפר ולא

לרין. דסוף סוף גמר לקמן ממעלה
דשעיר שפירש בו אחת: **ל**מה נאמר
לאקושי. לפני דפר לא דפר
שהמופנה זא ללמד: **מ**ע על על
ממש. דהא על פני הכפרות כתיב
אף לפני על ממש שיהו דמים
נוגעים צעביה של כפרות: **א**י אמרת
כשלמח למטה דשעיר לאקושי.
כדאמרן למעלה דפר דקשיא לך לא
יאמר מיבעי ליה ללכתיה וכו':
למדו למעלה בשעיר אחת. דלוחו
חלדו ממשע: שאין סלמוד לומר וכו'.
שהרי אף כאלן פורש והוא ועל ולפני:
מר כי אתריה וכו'. צאתריה דרבי
מאיר מונין מנין כלל תמילה ואחר
כך פרט כגון עשרים ואחת עשרים
ושתיים וצאתריה דרבי יהודה פרט
תמילה שמים ועשרים שלש ועשרים:
שאל יטעה. שיהא לו שהות צנתיים
למת לבו למנין שלא יטעה: **י**אמר
לעיובא: **ל**א היו שופרות לקיני
חובה. שופר לתת לתוכו מעות מי
שעליו קן חובה של זכ חובה ויולדת או
מטמא מקדש כשם שהיו שופרות לקן
נדבה כדתיא לקמן צשמעין" והכהנים
לוקחין צנעות קייני ומקריבין אותן:
מפני שופר צנעות חובה צנעה. שמה
יתחלף שופר צנעות ויקריב מנמעות
שופר החובה נדבה או משל נדבה חובה ומיפסל שהחובה אחת לצטאת ואחת לעולה והנדבה כולן עולות ואין מעשה חטאת שוין:

(א) מנחות ט. כ. (ב) [מוס']
ספ"ז וסג ג"י אחרת,
(ג) וילקח אתה דברי ר' י
יהודה ר' מאיר יומא אחת
בי' וע"ש. (ד) [פסחים ג.
טז.] (ה) וילמא צנעות אמנם
נירשמו משקלים אלא וכן
בנוספתא שקלים פי' ר"צ,
(ו) יוש' שקלים פדק ששי
הלכה ט. ז. ע"כ.]

תורה אור השלם

1. וישת את שעיר
החזאת אשר לעם ויהי
את דמו אל מבית לפרכת
ועשה את דמו בארש עשה
לדם הפר וזהו אתו על
הכפרת ולפני הכפרת:
ויקרא טו טו
2. ויקח מדם הפר ויהוה
באצבעו על פני הכפרת
קדמה ולפני הכפרת יזה
שבע פעמים מן הדם
באצבעו: ויקרא טו טו

מוסף רש"י

כמגדנא. כשליט ז"ל הכמה
כלושה, זו למטה מזה, שאנו
מכה במקום אחד, ואין
מלפני כל נדע ל' וע"כ
טו וכע"ז ובהם (לח). זה
בנה ארץ. זו כנה הקביה
אז ומלמד לכל פני שמהוה
דקדים הן כי יחיד דבתיא פני
מכי קדמה (מנחות כז).

חוב' ישנים

מר כי אתריה וכו' כי
אתריה. וגם בלשון המקרא
פעמים שמקדים שחזון מועט
למנוחה ופעמים אחרת.
אמר ע"ה הואה ראשונה
שצריכה מנין. מפרש במ"כ
ואחר פק' ג. [וי] מדכתיב
שבע פעמים ולא כתיב שבע
טיפין. [ולשון] פעמים משמע
ליה שם מנין. שלא יטעה
בהזאות. ואמר ריב"ז דכתיב
אחי למיטע שאל כל ימנה
הואה ראשונה על מעלה
לעלמה שם על שבע מטה
יצא שיענה ויכלול הואה
ראשונה לחזון שבע על מטה
ויחול לומר בהואה ראשונה
שלמטה שים ולא ארשמה
להפסיק ולהמחיל פסע שיה
אחת צנעות ממטה. וא"כ
אף לא חישבן למה לא יכלול
הואה ראשונה (כלל) [בכלל]
אלו שבע למטה ויגנה עד ח'
ולא אחי למיטע. י"ל דהא לא
אפשר למטה להפסיק צנעות
לשמטה ממון' ולא ממון ח'.
הי' משמע כירושלמי
[ד'] דגרה הכס א"ר יוחנן
כדי שלא יטעה, א"ר ועירא כדי
שימנה החזון ממון צנעות,
משמע שרואה לומר כאן כמו
שפירשנו שאין לו למעט עד
שמונה אלא עד שבעה
[ו]לכאונה מונה עם טלן שלא
יעשה ריב"ז. א"ר הוי
שופרות צריכי חובה. בשאר
קצנעות (נדבות) אכל היה
לומר שלא היו (קנין)
[שופרות], שהרי כיון שהן של
בניהם טעוין סמיכה ואינו
יכול להנמיך ביד כהן לקנות לו
קצנעו. מפני תערובת חובה

בבבדו. וא"כ שכל חובה נלמדו
על זה ולא, וכן מינה צנעות
דלית ליה (מאי אכלת למינך) [בבבדו]
כי' [מאי אכלת למינך], ואומר רבינו
מ"ר. וכן פירש ר' יוסף. וה"ר אלחנן
המנוע של כל אחד ואחד מוטב ואלו
שאין חולין למזכר וזה מנזכר ממחילה
שמתעטע עלו יתחלל כולם על הקן.

שורות, כשם של מטה בפר ז',
יומא ת"ר אחת אחת ואחת ושתיים
הכפרות יזה שבע פעמים, ואין דייקין
וארבינן איכא בינייהו דלא מנה אותה
הראשונה עם כל אחת ואחת ולא טעה,
ל' אלוהי יצא ידו חובה, ל' יתחלל לא עשה
כלום. יצא והניחו על כן השעיר כו'. תנן
התם ר' יהודה אומר לא היו שופרות לקיני
חובה מפני התערובות. ואוקימנא תערובת
חובה בנדבה.